

Tjörns Naturskyddsförening

Verksamhetsberättelse för 2019

Föreningen har under året haft totalt 406 medlemmar. Föreningen fick 23 nya medlemmar under 2019. TNF utgör en krets av Svenska Naturskyddsföreningen, som sammanlagt hade cirka 229 000 medlemmar.

Styrelsen har under verksamhetsåret 2019 bestått av 11 styrelseledamöter som har träffats 11 gånger på ordinarie styrelsemöten och sen i mindre arbetsgrupper däremellan. Deras verksamhet redovisas nedan.

Vandring till Björshuvudet där gullvivorna blommar i full prakt. Foto: Karin Haby

Röjningar och strandstädningar är några av de aktiviteter som Naturskyddsföreningen på Tjörn arbetar med. Att hålla landskapet öppet är livsviktigt för många arter. Foto: Kristian Littke

Tjörns naturskyddsförening har fem arbetsgrupper som arbetar med olika verksamhetsområden: programgruppen, skogsgruppen, ängs- och hagmarksgruppen, fågelgruppen och plangruppen.

Programgruppen

Under 2019 erbjöd Tjörns naturskyddsförening många olika aktiviteter. Året inleddes med traditionsenligt årsmöte på Billströmska folkhögskolan i mars med föreläsning och filmvisning av Svante Lysén. Temat var den nära och uppskattade naturen i Bohuslän.

På årsmötet delades utmärkelsen *Årets naturvårdare på Tjörn* ut till Maria Karlsson, Mällby gård. Maria fick naturskyddsföreningens utmärkelse för sitt engagemang i ekologiskt lantbruk och arbete med att samtidigt ta till vara naturens resurser och bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden på Tjörn.

Vi fortsatte också samarbetet med Akvarellmuseet. I maj hade vi Se Naturen! då vi fick prova på experimentellt akvarellmåleri av växter som vi plockade i närheten av Akvarellmuseet, under ledning av en av museets konstpedagoger.

Skogsgruppen

Under 2019 hanterades endast två anmälda avverkningar på Tjörn av skogsgruppen. I det ena fallet var det en mindre avverkning norr om Dö-sevägen i Valla. Platsen besöktes men bedömdes inte ha några större naturvärden och skulle inte påverkas negativt av avverkningen.

I det andra fallet var det ett område på Mjörn, norr om Sundsby Säteri, som var anmält för avverkning. Det ligger inom Stigfjordens naturreservat och mycket nära känsliga havsvikar. Skogsstyrelsen kontaktades och dom hade redan noterat att det fanns höga naturvärden och varit ute i fält och rekognoserat. I samband med detta hade man valt att klassa nya områden inom den planerade avverkningen som nyckelbiotop och område med naturvärde.

Tjörns naturskyddsförening skrev också ett yttrande till Skogsstyrelsen där vi manade till varsamhet vid avverkning, dels för att skydda de fantastiska gamla lövträden i området, och dels för att motverka förstörelse av vattendrag och undvika läckage av näringsämnen till de grunda havsvikarna i närheten.

Ängs- och hagmarksgruppen

Nio arbetsdagar med röjningar var planerade under 2019, men ett par dagar föll bort eftersom storm och regn gjorde arbetet omöjligt. Under januari och december genomfördes röjningar på Utänge ö och i mars på Tuveslätt. I mars och november arbetade vi på Toftenäs som är ett nysgammalt område under igenväxning där vi planerar att lägga ner lite mer tid framöver. Vid dessa röjningar deltog 6–8 personer. Förutom Said Östberg ingår nu också Kristian Littke vid planering av röjningarna.

Det område som i dagsläget är mest intressant är naturligtvis Björshuvudet där vi lagt ned så mycket arbete och fått så fina resultat. Två guidade exkursioner med vardera ett 20-tal deltagare gjordes för att visa upp området. Den första den 12 maj i vårblomningens tid med gullvivor och granspiror. Den andra den sista veckan i september då det *blommade 23 700 kustgentianor väster om grustaget vid Mittsundsviken och 2 200 sumpgentianor öster om grusgropen*. Vi vill påstå att det är de största bestånden i Sverige. Detta visar att det lönar sig att ha betande hästar och att röja på dessa kulturmarker. Dessutom finns en i övrigt mycket fin flora med till exempel månlåsbräken, vildlin och strandvallmo.

Sista helgen som det var tillåtet att beträda fågelskyddsområdet runt Breviks kile passade vi på att städa stränderna och fick ihop cirka 20 säckar med varierande skräp.

Årets slätter på Änga på Härön genomfördes den 27 juli i ett strålande väder och med cirka 35 deltagare. Familjen Holmberg hade dukat långbord i den gamla trädgården, där vi efter några timmars hårt arbete kunde slå oss ned i skuggan under äppelträden. Där bjöds vi på matjesill och nyupptagen potatis direkt från landet och vi underhölls med visor och anekdoter av Lotta Rossövik och Axel Falk.

Blommor på Björshuvudet:

Kustgentiana (till vänster)
Foto: Mats-Ola Larsson

Strandvallmo (till höger)
Foto: Gunilla Strömqvist

Fågelgruppen

Under 2019 har gruppen haft ett 10-tal aktiva medlemmar.

Söndagen 13 januari guidade Per Undeland vinterns örnskådning vid vattnen runt Mjörn. Två gamla havsörnar och många sjöfåglar sågs av de 17 nöjda deltagarna.

"Vinterfåglar in på knuten" den 26 januari uppmärksammades på Märkestens kvarn genom att flera medlemmar hjälpte besökare med tips om fågelmatning och fågelböcker. Totalt rapporterades från 56 fågelmatningar på Tjörn.

Fågelvandringar vid Breviks kile alla onsdagskvällar under perioden 3 april – 22 maj. Totalt under de åtta kvällarna 75 deltagare, varav 29 kvinnor. Glädjande nog betydligt fler deltagare jämfört med 2018!

Söndag 26 maj guidade Per Undeland bland vårfåglarna vid Sundsby. Den rika lövskogen bjöd bland annat på sjungande härmsångare, trädgårdssångare och rödstjärt.

I skymningen den 6 juni genomfördes, med Tomas Torstenson som guide, en nattsångarexcursion där vi med cykel tog oss från Styckens parkering i Skärhamn längs cykelvägen till Morik i söder. Flera revirhävdande kärrsångare underhöll längs vägen och vid Stockevikskurvan fick vi även njuta av en skönsjungande näktergal. Vid Nordviksängar pladdrade rörsångare och en pigg törnsångare i den ljumma kvällen till ackompanjemang av taltrast, järnsparv och rödhakesång.

Tallbit, hane. Foto: Maria Johannessen

Torsdagskvällarna 11 juli–12 september guidade medlemmar i Fågelgruppen bland vadarna och andra fåglar i Breviks kile. Många sommargäster deltog och kunde njuta av den vackra naturen och de rastande arktiska vadarna. Totalt under de tio kvällarna 113 deltagare, varav 45 kvinnor.

Under året har 167 personer (144 år 2018), av totalt 713 under alla år, rapporterat sina fågelfynd på Artportalen från Tjörns kommun. Detta resulterade i 204 arter. Totalt är nu 274 arter noterade i Tjörns kommun. Flodsångare och tallbit blev nya arter under året. Tallbit utan tvekan årets art, då 181 individer rapporterades vid 25 tillfällen, de flesta kalasande på oxel- och rönnbär inne i Skärhamn.

Plangruppen

Under 2019 har plangruppen haft gruppmöten inför de ordinarie styrelsemötena och fortsatt arbeta med olika remisser från kommunen i plan- och byggfrågor och med att bevaka olika andra kommunala frågor.

Plangruppen har yttrat sig över ett antal förhandsbesked som vi fått på remiss, det vill säga ansökningar om att få bygga utanför detaljplane-lagda områden. Flertalet av dessa har vi föreslagit avslag för. Skälen till dessa avslag har bland annat varit att bebyggelsen är spridd och/eller i närheten av stora naturvärden. *Den spridda bebyggelsen är en återkommande anledning till föreningens avvisande inställning till många av förhandsbeskeden.* Huvudsakligen har invändningarna gällt svårigheter som finns med tillfredsställande vatten- och avloppslösningar (ökad risk för bidrag till övergödning), ökat behov av transporter, och därtill kopplade klimatproblem, och ibland förändrad landskapsbild.

TNF har även yttrat sig i detaljplaneärenden för Ävja 1:29 m.fl. och för utbyggnaden av Stockevik.

I Stockevik planerar Tjörns kommun 90 bostäder. Betydande biologiska värden påverkas genom att bland annat Vittlingbäcken ska dämmas upp.
Foto: Göran Börgeson

En bärande idé med plangruppens arbete har varit att påminna politiker och tjänstemän i kommunen om värdet i den natur och miljö som man säger sig vilja värna. Vi har därför tagit initiativ till att träffa chefer och handläggare inom samhällsplaneringssektorn under ett par år och bedömer att där finns ett uttalat intresse för fortsatt dialog.

Kommunen har beslutat ta fram en ny översiktsplan med igångsättning år 2020. Från föreningen sida ser vi det som helt nödvändigt att översiktsplanering fortsättningsvis sker utifrån en strategisk miljöbedömning. Vi förutsätter att kommunen därmed kan ta till vara vår tidiga medverkan i framtagande av den nya översiktsplanen.

Springholmen, Bleket.
Här planeras småbåts-
hamn och med tillhörande
byggnation. Även bostäder
planeras i bergen på land-
sidan mellan Bleket och
Stansvik.
Foto: Maria Johannessen

För Tjörns Naturskyddsförenings styrelse, i januari 2020.
Sverker Molander, ordförande